

Стецюк Роман
слухач магістерської програми
Науковий керівник:
Завитій Ольга
к.е.н., доцент
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

ФОРМУВАННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ

Ринкова економіка, головними складовими якої є конкуренція, підприємництво, значне звуження державного регулювання відносно планово-розподільчої системи, оцінка функціонування кожного підприємства ринком, дає змогу суспільству в значній мірі реалізувати сильні сторони товарного виробництва на користь соціально-економічного розвитку. Ринок створює раціональну (хоча й не зовсім досконалу в економічному і соціальному значенні) систему залучення суб'єктів господарювання до ефективної, ініціативної і відповідальної економічної поведінки. Люди і колективи, орієнтуючись на власні інтереси і сили, самі відповідають за негативні наслідки діяльності.

Зростання ролі ринкового механізму, саморегулювання економіки ніяк не применшує впливу держави на процеси розвитку економіки. Навпаки, саме держава здатна спрямовувати структурні зрушення в економіці. Тим більше формування аграрного ринку в перехідний період потребує державного регулювання його механізму для забезпечення чіткого дотримання економічних «правил гри». Практика свідчить, що перехідна економіка характеризується еклектичністю форм господарювання. Вони поєднують у собі створення нових елементів, іманентних розвиненим ринковим відносинам, і збереження колишніх елементів. Це підтверджується досвідом і результатами функціонування економічних суб'єктів України, які нині діють у вимірі трьох економік: планово-розподільчої, тіньової і ринкової. За оцінками спеціалістів, питома вага тіньової економіки у ВВП неодноразово офіційно оцінювалася в 50–60 % .

Першу спробу дати наукове визначення ринку зробив французький економіст О. Курно, який вважав, що ринок це "... будь-який район, у якому відносини покупців і продавців настільки вільні, що ціни на ті самі товари мають тенденцію легко і швидко вимірюватися" . Аналізуючи праці відомих вчених, С.В.Мочерний визначає суть ринку основними функціями, на основі яких ринок має сукупність економічних відносин між фізичними і юридичними особами з приводу купівлі-продажу товарів і послуг, де остаточно визначається їх вартість, завдяки чому посилюється конкуренція між товаровиробниками за зниження витрат виробництва і підвищення суспільної корисності товарів, частково забезпечується пропорційність розвитку, неперервність суспільного відтворення і формування цілісної економічної системи, а також здійснюється опосередкований контроль споживачів за виробництвом .

Для перехідних суспільств, що формують економічну систему ринкового типу, категорія "ринку" має особливу теоретичну і практичну значимість: це місце, де відбувається купівля-продаж товарів за цінами, що вільно складаються; це не прямий, а опосередкований взаємозв'язок між виробниками і споживачами продукції у формі купівлі-продажу товарів; це сфера реалізації товарно-грошових відносин, а також вся сукупність засобів, методів, інструментів, організаційно-правових норм, структур, що забезпечують функціонування таких відносин.

Категорію "ринку" слід диференційовано розглядати як на макро-, так і на мікрорівнях. На мікрорівні – це форма економічного обміну між суб'єктами господарювання, а на макрорівні – система економічних відносин, завдяки якій вирішуються важливі питання у сфері суспільного виробництва, обміну, розподілу і споживання товарів. У даному випадку ринок виступає як система товарно-грошових відносин, що виникають між покупцем і продавцем. Дана система включає механізми вільного ціноутворення, підприємництва, рівноправності і конкуренції суб'єктів господарювання та споживача .

Кожен з ринків функціонує у відповідності і на основі дії об'єктивних економічних законів: вартості, попиту і пропозиції, а також завдяки наявності продавців і покупців, власне товару, попиту на товар,

пропозиції товару на ринку, ціни на товар, конкуренції, кон'юнктури ринку, інфраструктури, що забезпечує ефективне функціонування всіх його елементів, яка сформувалася або формується.

Аграрний ринок можна характеризувати як сукупність економічних відносин, що забезпечують ефективне функціонування підприємств галузей АПК, задовольняють потреби населення в продуктах харчування і переробних підприємств в сировині.

Серед даних складових аграрного ринку найбільш вагомим є продовольчий ринок, продукція якого забезпечує існування суспільства.

Продовольчий ринок – це сфера взаємодії суб'єктів ринку із забезпечення виробництва і вільного руху сільськогосподарської продукції, продовольчих товарів, технологій, засобів виробництва і послуг для агропромислового комплексу. Суб'єктами купівлі-продажу на продовольчому ринку є сільськогосподарська продукція підприємств-виробників і продукти її переробки переробних підприємств. Кінцева мета і завдання функціонування продовольчого ринку – гарантування продовольчої безпеки населення країни.

Список використаних джерел

1. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) / [Присяжнюк М. В., Зубець М. В., Саблук П. Т. та ін.]; за ред. М. В. Присяжнюка, М. В. Зубця, П. Т. Саблука, В. Я. Месель-Веселяка, М. М. Федорова. Київ: ННЦ ІАЕ, 2011. 1008 с.
2. Дудар Т. Г. Формування ринку конкурентоспроможної агропродовольчої продукції: теорія, методика, перспективи : моногр. Тернопіль: Економічна думка, 2009. 246 с.